

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 1458

İtikadi Açıdan Kişisel Gelişim Eleştirisi
-NLP Örneği-
Fatma Zehra ULUER

Yayın Koordinatörü: Murat AYDEMİR
Editör: Veysel ALTUNTAŞ
Tashih: Tuba Nur KAYA
Kapak Tasarımı: Yılmaz Cahit AYDIN
İç Tasarım: R. Ahmet AKAY

ISBN: 978-625-428-675-9

1. Baskı, Mart 2025, Ankara, 1.000 Adet

© Bütün yayın hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.
Bu eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık
Ticaret İşletmesi Yönetim Kurulu'nun 22.11.2024 tarih
ve 193 sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

Yayıncı Sertifika No: 48058

BASKI: **TDV**
YAYIN MATBAACILIK TİC. İŞLETMESİ
BASİMEVİ | PRINTING HOUSE

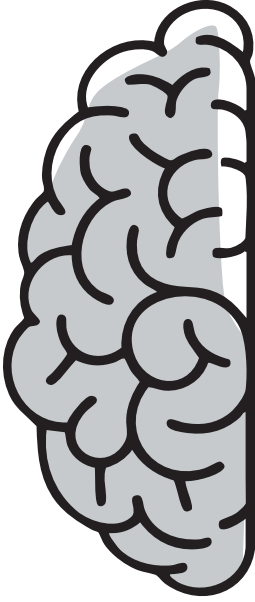
Ostim OSB. Mah. 1256. Cad. No: 11
Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0312 354 91 31 (pbx)

Faks: 0312 354 91 32

e-posta: bilgi@tdv.com.tr

Fatma
Zehra
Uluer

İtikadi Açından

**Kİ-
Şİ-
SEL**
GELİŞİM
ELEŞTİRİSİ

NLP Örneği

◦ **Fatma Zehra ULUER**

1979 yılında Sakarya'da doğdu. Birtakım sebeplerden lisans eğitimine devam edemedi. Çeşitli kurslar ve yaygın eğitim kurumlarına katıldı. Bu süreci 4 çocuk annesi olarak çocuklarının her yönden donanımlı yetişmeleri üzerine çaba harcararak geçirdi. Daha sonra Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde eğitim aldı. Hacı Bayram Veli Üniversitesi Temel İslam Bilimleri Fakültesinde yüksek lisansını tamamladı. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde tezsiz yüksek lisansına devam etmektedir. İstanbul Üniversitesi Çocuk Gelişimi bölümünde de öğrenim görmektedir.

Eğitimde önceliğin insana değer verme misyonuna dayandığı ve öğrencilerin çok yönlü bakış açısına sahip olabilmelerinin önemli olduğu bilinciyle deneyimlerini, Ankara Pursaklar Dede Korkut Anadolu Lisesi DKAB Öğretmenliği görevi yaptığı okulda ve İstanbul TÜRGEV Acıbadem Ortaöğretim Öğrenci Yurdunda Müdürlük yaptığı dönemde öğrencileriyle paylaşma ve onlarla olumlu bir yakınlık kurma ortamı oluşturma fırsatını buldu. Hâlen Muğla/Ortaca İlçe Müftülüğü ADRB Vaizliği görevini sürdürmektedir. Görevi dâhilinde çeşitli seminerler, kurslar, cami görevleri ve çevrimiçi derslere devam etmektedir.

İçindekiler

Ön Söz	VII
Kısaltmalar	X
Giriş	1

I. KİŞİSEL GELİŞİM VE NLP

A. Kişisel Gelişimin Tanımı	25
B. Kişisel Gelişimin Kapsamı	30
C. Kişisel Gelişimin Tarihçesi	33
D. Kişisel Gelişim ve New Age Hareketleri	42
E. NLP'nin Ortaya Çıkışı ve Sonrası	47
1. Zihin Dünyasını Yeniden Yapılandırma: NLP'nin Varsayımları	53
2. Temsil Sistemleri	57
a) Göz hareketleri	58
b) Dildeki ifadeler	60
c) Beden dili	62
3. NLP Teknikleri	63

II. İSLAM İNANCI AÇISINDAN NLP

A. Kelamda Sabit ve Değişken: Mesail ve Vesail	73
B. Ulûhiyet Açısından NLP Sisteminin Değerlendirilmesi	79
1. İslam'ın Hakikat Anlayışı	81
2. Sıfatsız ve İçeriksiz Bir Tanrı Anlayışı	95
3. Tanrı Karşısında "Ben" in Yüceltilmesi	113
C. Nübüvvet İnancı Açısından NLP Sistemi	128
1. Nübüvvetin Sıradanlaştırılması	131
2. Nebînin, Metafizik Bağından Bağımsız Olarak Başarılı Bir Figür Olarak Ele Alınması	137
D. Ahiret İnancı Açısından NLP Sistemi	142
1. Dünya-Ahiret Dengesinin Dünya Lehine Bozulması	147
2. Ahiret Hayatına Ait Kavramların İşlevsiz Hâle Getirilmesi	150
Sonuç	153
Kaynaklar	163

Ön Söz

Bizleri akıl, idrak, düşünme, konuşma, soru sorma, araştırma, anlama ve anlatma yetenekleriyle ve gelişime elverişli biçimde var eden Allah'a hamdolsun. En kuşatıcı övgüler O'na, salât ve selâm ise elçisi Muhammed'e (s.a.s.) olsun.

Varlıklar içinde en değerli konuma sahip olan insanın önceki bilgileri edinebilmesi ve üzerine yeni eklemeler yaparak ilerleyebilmesi, onun ayırt edici bir vasfıdır. Böylece insanlık, tarih boyunca sürekli gelişmiş ve ilerlemiştir. Çözüm üretme kapasitesiyle temel ihtiyaçlarının ötesine geçebilen ve iradesiyle güdüsel davranışlarını kontrol edebilen insan, fiziksel sınırlarını zorlayarak dünyaya hükmedecek konumlara ulaşabilmektedir. Gelişimi körükleyen unsurlar, insandaki öğrenme merakı, keşfetme arzusu ve onun daha iyiye olan ilgisi olarak sıralanabilir. Ancak insan, kimi zaman daha çok şeye sahip olma hırsı yüzünden rekabet

ortamı oluşturmakta ve böylece tüm insanlığın iyiliğine doğru bir gelişim anlayışından ziyade çıkarıcı bir noktaya doğru sürüklenmektedir. Şahsi hırslar, daha çok kazanmak, daha iyi konuma gelmek, daha lüks yaşamak gibi seküler arzularla beslenirken Allah'ın insanda asıl beklediği tekâmül ise geri planda kalabilmektedir.

İslâm'ın temel inançları, insanda ahlaklı bir şahsiyet gelişimini inşa etmeye yöneliktir. Kendisine şah damarından daha yakın olan yaratıcısını kemal sıfatlarıyla tanıyarak iman eden, onun dosdoğru yol olarak nitelediği dinini ve bu dini getirmekle görevli elçilerini tasdik eden, bu iman ve tasdikini yaşantısına yansıtarak hesap gününü hatırından çıkarmadan düzenleyen insan, nihayetinde hem dünyada hem de ahirette mutlak hayra ve gerçek mutluluğa ulaşacaktır. İnanca dair tüm bu hususlar, kişinin dünyevi başarılar elde etmesinin önünde bir engel olmadığı gibi bilakis kolektif iyiliğe ulaşmanın anahtarlarını taşımaktadır.

Bu çalışma Müslüman kimliğe sahip olup kişisel gelişime ilgi duyan ve bu alanda gerçekleştirilen faaliyetlerden yararlanmak isteyenlere rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda kişisel gelişime, ortaya çıktığı Batı merkezli kaynaklardan, beslendiği diğer unsurlara kadar çeşitli etkenler dikkate alınarak ifrat ve tefrit arasında ölçülü bir yaklaşım esas alınmıştır. Bu çerçevede içinde yer alan tüm modellerin, kişinin hayatında belirlediği hedeflere ulaşmasını sağlayan kullanışlı bir araç olarak değerlendirilmesi mümkün olmakla beraber kişisel gelişimin yaşam amacı hâline getirilmemesi, vaat

ettiği şeylere ve inanca dair söylemlerine temkinli yaklaşılması önem arz etmektedir.

Bu çalışmaya bilgi birikimi ve literatür desteğiyle katkıda bulunan, süreç boyunca rehberlik ederek emeğini ve desteğini esirgemeyen hocam Prof. Dr. Osman Demir'e teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca, eğitimlerinden istifade ettiğim ve desteklerini her zaman gördüğüm Prof. Dr. Adnan Bülent Baloğlu, Doç. Dr. Sema Çelem ve üzerimde emeği bulunan diğer hocalarıma çok teşekkür ederim.

Mahmut Atıcı, Sümeyye Atıcı, Neriman Gaspak, Mahmut Esat Uluer, Halime Nur Evis ve adını saymadığım çok kıymetli büyüklerime ve dostlarıma, üzerimdeki yükleri hafifleterek bana verdikleri destek için minnettarım. Çalışmayı okuyarak görüşlerini, eleştirilerini ve önerilerini sunan arkadaşlarıma katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Destekleri için anneme, babama, kardeşlerime, tüm aileme ve arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Çok değerli evlatlarım; Ömer Furkan, Esmâ Reyyan, Nesibe Betül ve Ayşe Yüsrâ'ya...